

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Tractatus De Officiis, Electionibus, Dignitatibus, Et
Beneficiis Ecclesiasticis**

Coras, Jean de

Colonia Agrippina, 1596

VD16 C 5049

8 De vacatione per mortem, & simplicem renuntiationem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63394](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63394)

ne pro defectu, de elect. cap. obeuntibus, 64. dist.
& dict. cap. postquam. Alioqui his omnibus casibus ad superiores gradatim fit deuolutio. cap. licet, de supp. negl. præb. & d. ca. nulla, in fin.

CAP. VIII.

De vacatione per mortem, & simplicem renuntiationem.

SUMMARI A.

- 1 *Vacatio beneficij multiplex.*
- 2 *Vacationis modus expressus ceteros excludit.*
- 3 *Morte quandoque non vacat beneficium.*
- 4 *Beneficium de mensa Pralati.*
- 5 *Renuntiare quis possit beneficium.*
- 6 *Papa papatui renuntiat.*
- 7 *Papa electus non confirmatur.*
- 8 *Renuntians per procuratorem.*
- 9 *Renuntians quando beneficium repetat.*
- 10 *Renuntiatio meticulosa valet.*
- 11 *Renuntiatio præsumitur spontanea.*
- 12 *Renuntiatio quando dicatur simoniaca.*
- 13 *Simonia non inducitur voluntate.*
- 14 *Renuntiatio in manu superioris facienda.*
- 15 *Ius ad rem, facile perditur.*
- 16 *Præsentatio ius ad rem tribuit.*
- 17 *Superior in renuntiatione quis.*
- 18 *Renuntiationi quis præstet auctoritatem.*
- 19 *Imperij electores an renuntiationem admittant.*
- 20 *Papa Imperatorem deponit.*

AD hæc porrò sciendum, beneficij vacationem multis † modis contingere. Sed his potissimum morte, renuntiatiõe (quæ vel simpliciter fit, vel ex causa permutationis) depositione, promotione & matrimonio, Qui omnes, vno vacationis verbo veniunt: gloss. c. si propter. de rescrip. in 6. & in c. quia sæpè. de præb. eo. lib. vbi præsertim eadem esset ratio. gloss. ca. cupientes. in prin. de elect. in 6. Et tametsi vnus † expressus, in odiosis cæteros excludat: c. susceptum. de rescrip. eod. lib. ideoque commodissimum sit, ea vti clausula, Aut aliàs quouis modo, glo. §. item quod monasteria. de cau. in pra. In alijs tamen negotijs, si dispar non sit ratio, reliqui omnes includuntur. Felin. c. licet. colum. 2. de offi. deleg. Quocirca lex futuri Pontificis electionem Collegio cardinalium, mortuo papa deferens: ca. vbi periculum. de elect. in 6. c. in nomine domini. 23. dist. c. 1. de renun. in 6. c. si Papa. 40. distin. censetur etiam si Papa cedat, vt Celestinus: c. 1. de renun. in 6. aut deponatur, quia hereticus: c. si Papa. 40. dist. idem ius deuoluere. Clem. ne Romani. vbi gloss. de elect. Cum & eo casu Roma. Pontifex, quantum ad apostolicam sedem, mortuus intelligatur. c. in apibus. §. ecce. 7. quæst. 1. c. 1. vt lit. pend. in 6. Cæterum de his omnibus singulatim dicendum. Morte in primis vacare beneficium, ambigit nemo. c. susceptum. de rescrip. in 6. Cum dissoluat omnia mors. §. deinceps. de nupt. coll. 4. Nisi fortè † suppressum esset ab habente potestatem beneficium, c. cum accessissent. de constitut. Aut de prælati † mensa existeret, Clem. vn. §. quidam etiam, de exces. præl. gloss. Clem. 1. de rescript. hoc est prælati mensæ ita vnitum, vt alium rectorem non haberet. gloss. d. §. quidam etiam. Hoc enim vsusfructus

ctus

Etus exemplo, c. cum constet. de pig. prælati mensæ, tanquam proprietati, mortuo clerico consolidatur. d. §. quidam etiam. Denique ubi canonicatum, aut præbendarum numerus distinctus non est, Canonix aut præbendæ vacatio etiam per mortem consolidari nequit. c. dilecto. de præben. c. ex parte. de concess. præb. Nam vacatio dicitur, respectu existentix, & numeri. Panor. c. constitutus, 2. q. de rescrip. & d. c. dilect. 7. nota. Vacat item renuntiatione, tot. tit. de renuntia. tametsi ex causa permutationis facta. c. 1. de re. perm. in 6. gl. c. si propter. de res. in 6. Rot. dec. 399. in Ant. modo de patroni consensu procedat, si beneficium sit patronatum. Pan. c. significatum de præbē. Cùm enim t⁵ omnibus liceat cõtemnere; quæ pro se sunt introducta: l. si iudex. ff. de min. l. pe. C. de pact. Liberũ est cuiq; etiam in articulo mortis cõstituto, c. pe. ubi Pan. de renun. maiori tamen 14. annis, c. fin. de iud. in 6. proprio se abdicare beneficio. c. ex trãmiss. c. in præsen. de renun. Quinimo accusato pẽdente lite. Et quod fortius est dãnato, qui prouocauit. l. qui à latronib. §. si. ff. de testa. Præpos. c. studeat. 50. dist. Vnde cum beneficij verbo, Papatum venire probatum sit: c. 1. de maled. poterit quoq; pontifex † Romanus, Papatum renunciare. c. 1. de renun. in 6. Nec obstat quod renuntiationem, nō pro suo captu, sed superioris authoritate de eiusdemq; assensu, fieri oporteat: c. admon. & c. fin. de renun. Papa autem, non habeat superiorem. c. nũc autem. 21. dist. Id enim non obtinet, ubi superior aliquis nō extat, ad quem possit haberi recursus, c. licet. in fi. de elect. propter facti impossibilitatem. c. indemnitatibus, §. pen. de elect. in 6. Quap̄ariter ratione Papa † electus, plenam liberamq; 7 administrationem consequitur. c. in nom. Do. 23. dist.

6

7

dist.

dist. non expectata vt in alijs prælatis, c. nosti. de elect. confirmatione, quando desit superior. glos. d. c. licet. in fin. Et in propria causa iudicat, c. cum venissent. de iud. vt & alius quiuis supremus princeps. l. proximè. ff. de his quæ in test. l. & hoc Tyberius. ff. de hæ. inst. Potest etiam quis beneficio renuntiare, non tantùm per se, sed per † procuratorem. l. i. §. i. C. de bo. mater. Quo casu censebitur vacare beneficium, vbi facta est à procuratore resignatio, non vbi constitutio procuratoris facta fuit. glos. Clem. i. vt lit. pen. Archi. & alij. c. 2. de præben. in 6. Denique potest beneficium verbo collatum, aut per signaturam, Bullis non confectis renuntiari, & cum alio permutari. Rebuff. §. i. de mand. Apost. in concord. Quemadmodum enim renuntiatio, ab initio voluntatis est, nemo quippe valetudinis quantumuis deploratæ, beneficio renuntiare cogitur: c. pen. de cle. ægro. ca. 2. & c. quamuis. 7. quæst. i. ita ex post facto necessitatis. c. 3. super hoc. & c. in præsentia. de renunt. ca. quam periculosum. 7. quæst. i. neque enim ius suū sponte remittenti regressus dari debet. l. quæritur. §. si venditor. ff. de ædil. edict. Poterit itaque beneficium resignatum, ab ordinario liberè conferri, & à clerico impetrari, cap. 2. de rescript. ad quod non redibit renuntians etiam ex causa permutationis sine noua collatione. glos. c. penu. de re. permuta. Docto. c. cum venerabilis, de except. Vacat si quidem vt diximus, renuntiatione beneficium: quod sine canonica institutione obtineri non potest. c. ex frequentib. de Institu. c. de regul. iur. in 6. nisi tamen † facta esset renuntiatio, ex falsa causa, quam renuntians veram putabat. cap. si beneficia. de præben. in 6. Aut aliqua ratione, inutilis reddi posset renuntiatio. quia malis al-

terius

terius artibus extorta : per dolum puta , & fraudulenta[m] æmuli suasionem, c. lectæ. de renuntia. glo. c. suggestum. 7. quæst. 1. vel metum, c. Abbas c. ad aures. c. ad audientiam, quod me. caus. siue ex persona propria, d. c. ad aures. d. c. ad audientiam. quod me. caus. siue ex persona eorum, qui potestati nostræ vel affectui subiecti sunt, l. 1. & 2. ff. de liberal. caus. l. 1. §. per alias. ff. de iniur. siue etiam ex amissione patrimonij incussum. dict. c. Abbas. Rot. 463. in no. Licet autem renūtiatio metu † mero iure teneat: c. si verò, de iureiurand. ideo sit vel actione quod metus causa, vel officio iudicis rescindenda. gloss. cap. super hoc, de renuntia. præterquam vbi per capturam, & detentionem secularis potestatis, facta esset : Clement. 2. vers. sanè de pœn. noua tamen collatione opus non est. Panorm. & alij, d. c. si verò. Quo casu enim facienda est beneficij resignati restitutio, noua collatio nõ exigitur. Panormit. c. ex parte, num. 18. de restit. spol. Vt itaque planè consistat renuntiatio, libera & spontanea esse debet, d. c. Abbas, cum seq. quod in † dubio præsumitur. l. Labeo. §. idem Tubero. ff. de supp. leg. Neque enim delicti præsumptio capienda est. l. merito. ff. pro soci. Nisi clericus spoliatus reperiatur. d. ca. super hoc. & c. sollicitæ. vbi Panorm. de restitut. spol. Deinde puram † renuntiationem esse oportet, non tantum à pecunia, c. ordinationes. 1. quæsti. 1. d. ca. super hoc. sed & ab omni pactio[n]e. c. cum pridem. & ca. fin. de pact. c. ex parte. 1. de offic. delegat. Ne hoc, vel illo casu, simonia contrahatur. Vnde facta ea lege renuntiatio, vt beneficium Titio conferatur, gloss. & Panorm. d. c. ex parte. Panorm. c. dilecto. de præbend. aut pensionem certam resignans percipiat, Panormi. c. non satis. de Simonia. simonia-

ca

ca est, atque ideo nulla. Poteritque beneficium, ut vacans impetrari. Panorm. c. penul. de rer. permutat. Licet sola voluntas renuntiantis certum sperans successorem, simoniam non inducat. glo. & Doctor. d. c. ex parte. Felin. c. ad audientiam. 2. colum. 3. de rescript. Oportet tamen denique de patroni consensu (ut diximus) si Ecclesia patronata sit, Panorm. ca. significatum. de præben. & superioris auctoritate renuntiationem fieri, c. admonet. & c. fin. de renunt. c. denique. 6. quæstio. 3. neque enim abdicare se sacerdotio, ut nec potestate seculari, quispiam suo sensu potest. l. legatus. ff. de offic. præsid. In præiudicium scilicet Ecclesiæ, aut superioris. c. non oportet. 7. quæsti. 1. c. mulieri. 33. quæsti. 5. Quibus per quasi contractum ad administrationem se obligavit, c. nisi. §. verum. de renuntia. nam in damnum (clerici renuntiantis) effectum habere potest renuntia. gloss. c. quod in dubijs. de renunt. Cumque quantum in se fuit abierit beneficio, tacita pactio egisse videtur, ne peteret. l. si vnus. §. si. ff. de pact. c. cum appellationibus, de appellat. in 6. Hæc autem vera sunt siue expressè, siue tacitè renuntietur. Panormit. c. ex ore reprobata. gloss. de ijs que fiunt à maiori. Vnde licet apprehensione secundi beneficij videatur habere clericus primum pro derelicto: ca. de multa. de præben. poterit tamen superior, sine quo dimitti non potuit sacerdotium: d. c. admonet. ad illud clericum reuocare. Panormit. d. c. ex ore. & d. c. de multa. Sanè literis ad beneficia, superioris etiam sprete auctoritate, liberè quis renuntiat. c. ad audientiam. 2. de rescript. c. sanè. de renunt. Etiam tacitè, Clemen. gratiæ. de rescript. neque enim hoc casu superioris interest, cum nullum sit clerico quæsitum ius in re,

Rot.

Rot.290.in Anto. ad rem. gloss. c.veniens. dere-
nunc. Et tamen si ius ad † rem quæri nonnulli pu- 15
tent: non tamen id obligat clericum beneficio.
Panormit.d.c.ad audientiam.2. notab. multo que
facilius à nobis euellitur. l. si sponsus. §. si mari-
tus. ff. de donat. inter vi. l. qui autem. in princip.
ff. quæ in fraud. Eadem que ratione dixerim, ele-
ctum ante confirmationem, in manibus eligen-
tium, sine alia superioris auctoritate, gloss. c.2. de
in integ. restituit. Deci. c. postquam. colum.2. de
electio. præsentatum que, priusquam instituatur,
Rot.328. in not. in manibus solius patroni, bene-
ficio renuntiare posse. Cùm & electio, cap. fin. de 16
translat. episco. & † præsentatio, c. dilectus, vbi
Innocen. de offi. deleg. solum ius ad rem tribuat.
In beneficij præterea litigiosi renuntiatione, si
tamen ius anceps sit & ambiguum, superioris au-
thoritas non desideratur, c.2. de in integr. restitui.
Panormit. c. quod in dubijs. de renunt. Superio- 17
rem autem † hic appello, non collatorem, sed e-
um qui potestatem habet instituendi, & destitu-
endi: gloss. Clem. vn. de renunt. vt Papam, † c. de 18
nique.6. quæst.3. legatum à latere, c. si Abbatem. §.
fin. de elect. in 6. Episcopum, ca. cum ex iniuncto.
§. fin. de hæret. c. nullus. 16. quæsti.7. & capitulum
sede vacante. Panorm. c. cum olim. de maior. &
obed. Qui vero solam haberet conferendi pote-
statem, veluti executor datus ad prouidendū re-
nuntiationem admittere non posset, Rot. decis.
218. & 431. in Ant. nisi hoc ei nominatim esset iniū-
ctum, c. dudum in princ. de præbend. in 6. Et gene-
raliter, qui iure speciali beneficium confert, quo-
niam destituere non potest, c. ea quæ. §. præcipi-
mus, vbi Panormit. de stat. monach. resignationi
auctoritatem non interponit. gloss. & Panormi.
d.c.

- 19 d.c. cum ex iniuncto. §. fin. Vnde nec t electores imperij, qui Cæsarem destituere nequeunt, eiusdem renuntiationem admittent. Bald. l. Barbarius, ad fin. ff. de offi. prætor. Sed hoc Romano Pontifici reseruat, qui potest t Cæsarem ex causa deponere. c. ad apostolicæ, de re iud. in 6. c. alius. 15. quæst. 6.

CAP. I X.

De renuntiatione, quæ fit ex causa permutationis.

SUMMARI A.

- 1 Renuntiatio ex permutatione permissa.
- 2 Permutatio vnde effectum sumat.
- 3 Tractatus non infert consensum.
- 4 Reseruat is Papa auctoratur.
- 5 Abbates exempti, Ecclesias plenè habent.
- 6 Capitulum, sede vacante admittit renuntiat.
- 7 Prohibitum vna via, altera non permittitur.
- 8 Permutans non exprimit beneficia.
- 9 Optio non impedit permutationem.
- 10 Permutatio quando presumatur iniusta.

1 **Q**VAE dicta sunt in renuntiatione simplici, in ea quoque obtinent quæ fit ex t causa permutationis. Possunt siquidem omnia beneficia, si tamen vnita non sint, Rot. 160. in not. superioris accedente consensu, liberè permutari. c. cum olim & tot. ti. de rer. permutat. Tamen si nō in titulum, sed in commendam possideantur, Panormi. dict. c. cum olim. aut pro duobus vnum commutetur, siue proprietatis Iure, c. cum venerabilis. de excep. siue tituli, Frede. tract. permut.